

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวความคิดทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ
ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมากำหนดตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้คือ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

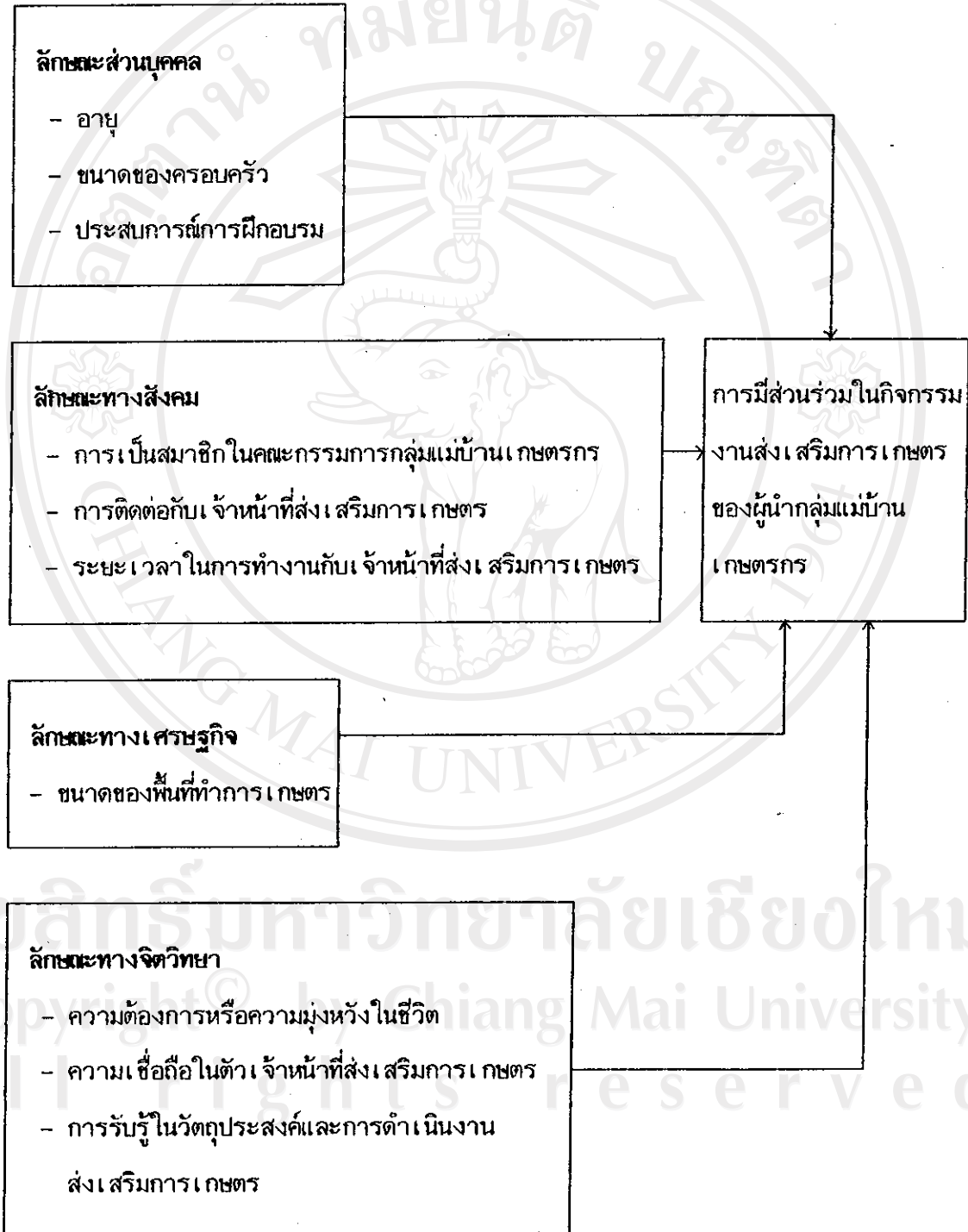
ตัวแปรอิสระ

- อายุ
- ขนาดของครอบครัว
- ประสบการณ์การฝึกอบรม
- การเป็นสมาชิกในคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- ระยะเวลาในการทำงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร
- ความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิต
- ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- การรับรู้ในวัตถุประสงค์และการทำงานส่งเสริมการเกษตร

ตัวแปรตาม

- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานส่งเสริมการเกษตรของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ความสัมพันธ์ของตัวแปรจะเป็นไปในลักษณะตามแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิ 1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในการศึกษา

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. ประชากรและขนาดตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชากรได้แก่ ผู้นำหรือประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ และเหตุผลที่ว่า อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยทั้ง 19 อำเภอและ 3 กิ่งอำเภอ มีผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทั้งหมด 781 คน เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณและเวลาที่จะใช้ในการจัดเก็บข้อมูล จึงได้ใช้วิธีการจับฉลากตามแนวการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เอาเพียง 10 อำเภอเท่านั้น และผู้วิจัยเห็นว่า 10 อำเภอที่สุ่มมานี้จะเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้ (19 อำเภอและ 3 กิ่งอำเภอ) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา

สำรวจปี 2533

ที่	อำเภอ	จำนวนกลุ่ม	จำนวนผู้นำ/ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (คน)
1	จอมทอง	62	62
2	แม่ริม	54	54
3	สันกำแพง	33	33
4	แม่แจ่ม	38	38
5	สะเมิง	34	34
6	แม่อาว	30	30
7	สารภี	34	34
8	เชียงดาว	10	10
9	ดอยสะเก็ด	62	62
10	แม่แตง	57	57
รวม	10 อำเภอ	414	414

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ที่มา : งานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

2. อุปกรณ์

2.1 การสร้างแบบสอบถาม

ใช้แบบสอบถามโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เพื่อรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ อายุ สถานภาพการถือครองที่ดิน ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร ขนาดของครอบครัว การเป็นสมาชิกในคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประสบการณ์การฝึกอบรม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและระยะเวลาในการทำงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิตของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และการรับรู้ในวัตถุประสงค์และการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งวัดโดยระบบให้คะแนน (Scoring system)

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในกิจกรรมต่างๆ ของงานส่งเสริมการเกษตรซึ่งวัดโดยระบบการให้คะแนน (Scoring system)

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในงานส่งเสริมการเกษตร

2.2 การทดสอบแบบสอบถาม

ได้ทดสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นมาแล้ว มีความน่าเชื่อถือเพียงใด (Reliability) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้นำเอาข้อมูลเหล่านี้ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ และส่งแบบสอบถามไปยังผู้นำหรือประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีลักษณะคล้ายประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้นำมาทดสอบก่อนจำนวน 10 คนในครั้งแรก แล้ววัน

ระยะ 2 สัปดาห์ ส่งแบบสอบถามไปอีกครึ่งหนึ่ง ถึงผู้นำหรือประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มเดิม พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ในการตอบแบบสอบถามครึ่งที่สองไปด้วย แล้วนำคะแนนของทั้งสองครึ่ง มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กัน (r) โดยมีเกณฑ์การตัดสินว่า ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใกล้เคียง 1.00 (ประมาณ .70-.90) แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ (reliability) เนื่องจากสามารถทำให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจคำถามและให้คำตอบได้ตรงกับความต้องการของคำถาม

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าความเชื่อถือ (Reliability)

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{\{n \sum x^2 - (\sum x)^2\} \{n \sum y^2 - (\sum y)^2\}}}$$

r = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความเชื่อถือได้

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

x = คะแนนทดสอบครั้งแรก

y = คะแนนทดสอบครั้งที่สอง

ผลของการทดสอบค่าความเชื่อถือของแบบสอบถามแต่ละตัวแปรดังนี้

1. ความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิต .84
2. ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร .85
3. การรับรู้ในวัตถุประสงค์และการทำงานการส่งเสริมการเกษตร .78
4. การมีส่วนร่วมในงานส่งเสริมการเกษตร .86

2.3 การรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บข้อมูลจะใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การจัดเก็บข้อมูลกระทำโดยการสอบถามทางไปรษณีย์ หรือการสำรวจทางไปรษณีย์นั้น ดำเนินการด้วยการส่งแบบสอบถามที่ได้เตรียมไว้แล้วทางไปรษณีย์ ในแบบสอบถามนั้นจะมีคำขอให้ผู้ได้รับกรอกแบบสอบถามแล้วส่งคืนกลับมา โดยจะแนบซองที่มีที่อยู่ที่ต้องการให้ส่งกลับคืนและติดแสตมป์ใส่ไปในซองแบบสอบถามที่ส่งไปด้วย

จากการได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ไปยังผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ใน 10 อำเภอ ซึ่งมีจำนวน 414 คน ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2534 และรวบรวมจนถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ปรากฏว่ามีผู้ไม่ตอบ 201 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.55 ของทั้งหมด สาเหตุที่ไม่ตอบแบบสอบถาม อาจจะเนื่องมาจากผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรมทางด้านเกษตรและอาจจะอยู่ในระยะเวลาที่ไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การไม่รู้หนังสืออย่างแจ่มแจ้ง เพราะผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางคนเป็นชนกลุ่มน้อย (ชาวเขา) หรืออาจเป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย มีผู้ตอบส่งกลับคืน 213 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.45 ของทั้งหมด แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ไม่สามารถจะนำมาคำนวณทางสถิติได้ 23 ชุด คิดเป็นร้อยละ 10.80 ของผู้ตอบทั้งหมด แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่นำมาคำนวณทางสถิติได้ทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 190 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.20 ของผู้ตอบทั้งหมด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ศึกษา

อำเภอ	ผู้นำกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร	ไม่ส่งกลับ		ส่งกลับ		ใช้ไม่ได้*		ใช้ได้**	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ (ของที่ ส่งกลับ)	จำนวน	ร้อยละ (ของที่ ส่งกลับ)
จอมทอง	62	29	46.77	33	53.23	2	6.06	31	93.94
แม่ริม	54	31	57.41	23	42.59	4	17.39	19	82.61
สันกำแพง	33	19	57.58	14	42.42	0	0.00	14	100.00
แม่แจ่ม	38	13	34.21	25	65.79	2	8.00	23	92.00
สะเมิง	34	16	47.06	18	52.94	2	11.11	16	88.89
แม่ฮาด	30	15	50.00	15	50.00	4	26.67	11	73.33
สารภี	34	15	44.12	19	55.88	2	10.53	17	89.47
เชียงดาว	10	3	30.00	7	70.00	0	0.00	7	100.00
ดอยสะเก็ด	62	29	46.77	33	53.23	3	9.09	30	90.91
แม่แตง	57	31	54.39	26	45.61	4	15.38	22	84.62
รวม	414	201	48.55	213	51.45	23	10.80	190	89.20

หมายเหตุ * แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ที่ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้

** แบบสอบถามสมบูรณ์ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมมาได้จะนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science, SPSS) ณ สำนักงานคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วยสถิติที่ใช้คือ

ก. ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ข. สำหรับการคิดคำนวณหาน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (Weight mean score) ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีการวัดโดยระบบให้คะแนน ซึ่งได้แก่ ความมุ่งหวังในชีวิต ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การรับรู้ในวัตถุประสงค์และการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร การมีส่วนร่วมของผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมงานส่งเสริมการเกษตร และปัญหาและอุปสรรคในงานส่งเสริมการเกษตร โดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าเฉลี่ยตามแบบของ Thanupon (1986 : 44) มีการคำนวณดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหวังในชีวิต

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{INR}$$

ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนค่าเฉลี่ย

f_1 = จำนวนของผู้เลือกคำตอบ มาก

f_2 = จำนวนของผู้เลือกคำตอบ ปานกลาง

f_3 = จำนวนของผู้เลือกคำตอบ น้อย

INR = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

2. ความเชื่อถือนำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

- ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย
 f_1 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า เห็นด้วย
 f_2 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ไม่มีความเห็น
 f_3 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ไม่เห็นด้วย
 TNR = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

3. การรับรู้ในวัตถุประสงค์และการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร

$$WMS = \frac{3f_1 + 2f_2 + 1f_3}{TNR}$$

- ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย
 f_1 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ใช่
 f_2 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ไม่แน่ใจ
 f_3 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ไม่ใช่
 TNR = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานส่งเสริมการเกษตร

$$WMS = \frac{4f_1 + 3f_2 + 2f_3 + 1f_4}{TNR}$$

- ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย
- f_1 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ทุกครั้ง
- f_2 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า บ่อยครั้ง
- f_3 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า นาน ๆ ครั้ง
- f_4 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ไม่เคยเลย
- TNR = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

5. ปัญหาและอุปสรรคในงานส่งเสริมการเกษตร

$$WMS = \frac{4f_1 + 3f_2 + 2f_3 + 1f_4}{TNR}$$

- ซึ่ง WMS = น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย
- f_1 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า มากที่สุด
- f_2 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า พอควร
- f_3 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า น้อย
- f_4 = จำนวนผู้ที่ตอบว่า ไม่มีเลย
- TNR = จำนวนของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

ค. สถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation เป็นระเบียบวิธี การทางสถิติที่บอกให้ทราบถึงทิศทางและระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สูตรที่ ใช้คำนวณคือ

การคำนวณ ใช้สูตร

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N \sum x^2 - (\sum x)^2][N \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

การแปลผล ก่อนการแปลผลค่า r_{xy} จะต้องนำไปทดสอบด้วย t-test ก่อนว่า r_{xy} ที่ได้เท่ากับ 0 หรือไม่ ด้วยสูตร

$$t = \frac{r_{xy} \sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r_{xy}^2}}$$

นำค่า t ที่ได้ เปรียบเทียบกับค่า t ในตาราง df และระดับนัยสำคัญที่ 0.05

เกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ พิชิต (2531 : 198) ได้แบ่งเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าของ	แสดงว่า
+ .70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูง
+ .50 ถึง + .69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+ .30 ถึง + .49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+ .10 ถึง + .29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
+ .01 ถึง + .09	ความสัมพันธ์ในทางบวกและแทบจะ ไม่มีความสัมพันธ์

เลย

.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
-.01 ถึง -.09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบจะไม่มีความสัมพันธ์เลย
-.10 ถึง -.29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
-.30 ถึง -.49	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
-.50 ถึง -.69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
-.70 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

ง. การตีความค่าคำตอบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิต ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การรับรู้ที่มีต่อวัตถุประสงค์ และการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร การมีส่วนร่วมในงานส่งเสริมการเกษตร และปัญหาและอุปสรรคในงานส่งเสริมการเกษตร (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงการตีความค่าคำตอบน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ

ตัวแปร/ข้อความ	คะแนน	เท่ากับ	ช่วงค่าเฉลี่ย
1. ความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิต	3	มาก	2.34-3.00
	2	ปานกลาง	1.67-2.33
	1	น้อย	1.01-1.66
2. ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	3	เห็นด้วย	2.34-3.00
	2	ไม่มีความเห็น	1.67-2.33
	1	ไม่เห็นด้วย	1.01-1.66

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร/ข้อความ	คะแนน	เท่ากับ	ช่วงค่าเฉลี่ย
3. การรับรู้ที่มีต่อวัตถุประสงค์และการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร	3	รับรู้ในทางบวก(ดี)	2.34-3.00
	2	ตัดสินใจไม่ได้	1.67-2.33
	1	รับรู้ในทางลบ(ไม่ดี)	1.01-1.66
4. การมีส่วนร่วมในงานส่งเสริมการเกษตร	4	มีส่วนร่วมในระดับสูง	3.26-4.00
	3	มีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างสูง	2.51-3.25
	2	มีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างต่ำ	1.76-2.50
	1	มีส่วนร่วมในระดับต่ำ	1.01-1.75
5. ปัญหาและอุปสรรคในงานส่งเสริมการเกษตร	4	มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด	3.26-4.00
	3	มีปัญหาและอุปสรรคพอสมควร	2.51-3.25
	2	มีปัญหาและอุปสรรคน้อย	1.76-2.50
	1	ไม่มีปัญหาและอุปสรรคเลย	1.01-1.75